

Správy

Slovenská spoločnosť pre regionálnu politiku pri SAV: poslanie a aktivity

Slovenská spoločnosť pre regionálnu politiku pri SAV (SSRP) vznikla 23. 10. 2001 schválením jej stanov na MV SR – nielen ako dôsledok izolácie Katedry politológie FF UCM v Trnave v spoločenstve dynamicky sa rozvíjajúcich inštitúcií politických vied na Slovensku. Pôvodná Slovenská spoločnosť pre politické vedy pri SAV (SSPV) neprejavovala príliš veľa aktivít a treba otvorene povedať, že politické štiepenie pracovísk podľa ich predstaviteľov na opozičných a koaličných neumožňovalo formovanie nejakej spoločnej “občianskej” platformy v komunite politológov, učiteľov na vysokých školách, expertov a výskumníkov. Napokon aj niekoľkoročná existencia SSRP ukazuje, že jej členská základňa nerastie ako “snehová guľa”. Jednoducho existujúce inštitúcie, najmä katedry a ústavy, vedecké časopisy, médiá a politické strany poskytujú odborníkom v politických vedách dostatočný priestor na sebaaktualizáciu a vedecký rozvoj. Nepotrebujú k tomu až tak vedeckú spoločnosť, v ktorej individuálne aktivity majú podobu “dobrovoľníckych” činností a odmena prichádza nepozorovane – ak vôbec.

Vedecká spoločnosť podľa A. Martinelliho i I. Walernsteina poskytuje jednotlivcom (aj malým výskumným tímom) nezávislú a autonómnu platformu “združovania sa” s cieľom:

- a) pravidelne sa stretávať pri kritickom hodnotení protikladných názorov v špecifických oblastiach politologického výskumu z hľadiska ich teoretickej a metodologickej konzistencie,
- b) verifikovať intelektuálnu poctivosť a odbornosť pripravovaných analýz, záverov a praktických odporúčaní skôr, ako sú predkladané na verejnú rozpravu o závažných problémoch demokracie a politickej participácie občanov v našej spoločnosti,
- c) poskytnúť príležitosť každému členovi vedeckej komunity overiť si prípadnú podporu pri artikulácii návrhov a požiadaviek na zmeny a inovácie v legislatívnych normách, ktoré regulujú oblasť politického systému,
- d) formovať zoskupenia alebo siete vedeckých pracovníkov okolo uskutočnenia takej spoločnej úlohy, ktorej zvyčajne zabránia partikulárne záujmy vysokoškolských a výskumných pracovísk.

V ostatnej analýze činnosti Rady slovenských vedeckých spoločností pri SAV (Spravodaj 3-4/2010) Ing. J. Knopp, DrSc. konštatoval, že toto strešné občianske združenie má zaregistrovaných 52 vedeckých spoločností, ktoré pokrývajú široké spektrum činnosti v rôznych oblastiach prírodných, technických a spoločenských vied. Každá vedecká spoločnosť musí splňať isté

podmienky, ktoré sa posudzujú Výkonným výborom a Predsedníctvom SAV pri ich vstupe do Rady slovenských vedeckých spoločností pri SAV (RSVS). Mnohé z nich vznikli „štiepením“ pôvodných veľkých vedeckých spoločností tak, ako sa odčleňovali a osamostatňovali od materských ústavov aj rozličné „kabinety“ alebo od materských fakúlt „inštitúty“. Spravidla niektorá aktívna „sekcia“ veľkej spoločnosti sa osamostatnila, aby si uľahčila organizáciu vlastnej aktivity a spravodlivé rozdeľovanie finančných prostriedkov získavaných z rozpočtu SAV.

Vedecké spoločnosti združené v RSVS sú zadelené podľa ich náplne činnosti a zamerania v rámci organizácie SAV do troch oddelení. V oddelení vied o neživej prírode je 13 vedeckých spoločností, v oddelení o živej prírode a chemických vedách je 16 vedeckých spoločností a v oddelení vied o spoločnosti a kultúre je najviac, až 22 vedeckých spoločností. Zo získaných štatistických údajov Výkonným výborom Rady SVS vidieť, že najmenšia vedecká spoločnosť má 30 a najväčšia 1200 členov. Pritom približne 19 zaregistrovaných vedeckých spoločností predstavujú tzv. „spiace popolušky“.

V tomto kontexte treba posudzovať aj činnosť SSRP pri SAV v prvom období, kedy ju viedol prof. Rastislav Tóth, v tom čase aj vedúci katedry politológie FF UCM v Trnave. Ako to uvádza Radoslav Štefančík v príhovore do Spravodaja (2008) „...pôvodne vznikla v roku 2001 ako vedecké spoločenstvo prevažne odborníkov z oblasti politológie pochádzajúcich z pracovísk v Trnave, Prešove a Nitre, ktorí svoju oblasť záujmu našli vo výskume regionálnej politiky tak Slovenskej republiky, ako aj Európskej únie. Spoločnosť sa spočiatku prezentovala aktívnou činnosťou, vrátane usporiadania niekoľkých vedeckých podujatí a úspešného zapojenia študentov politológie do činnorodej spolupráce.“ Na webovej stránke spoločnosti <http://ff.ucm.sk/Slovensky/ssrp/konf.htm> nájde záujemca zaujímavú informáciu Martina Svatušku o jednej takejto udalosti z roku 2002, ktorá ukazuje ako je možné spájať sily občianskeho združenia vedeckých pracovníkov a profesionálneho pracoviska pri poskytnutí priestoru na rozvoj vedeckého potenciálu študentov politológie.

Rada slovenských vedeckých spoločností pri SAV ma ako svojho člena za oddelenie spoločenskovedných spoločností poverila úlohou aktivizovať znovu činnosť SSRP po odchode Rastislava Tótha na iné pracovisko. Členovia VV Rady ešte nezabudli, že som odborne pomohol pri vzniku tejto spoločnosti (Stanovy) a podporil schválenie jej dokumentov v Predsedníctve SAV.

Mimoriadne zasadnutie Valného zhromaždenia Slovenskej spoločnosti pre regionálnu politiku pri SAV (ďalej len SSRP) sa uskutočnilo 3. marca 2008 na pôde Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave za účelom obnoviť po niekoľkých rokoch činnosť spoločnosti. Zasadnutia sa zúčastnilo 14 ľudí. Na začiatku rokovania bol zvolený nový výbor, ktorý pripravil ďalšie riadne Valné zhromaždenie. Mimoriadne zasadnutie Valného zhromaždenia SSRP v rámci

druhého bodu rokovania zvolilo nových členov svojich výkonných orgánov. Za predsedu bol zvolený Peter Horváth, tajomníkom a pokladníkom sa stal Radoslav Štefančík.

Riadne Valné zhromaždenie Slovenskej spoločnosti pre regionálnu politiku pri SAV (ďalej len SSRP) sa uskutočnilo 28. novembra 2008 v priestoroch Kongresového centra Slovenskej akadémie vied na Smolenickom zámku. Zasadnutia sa zúčastnilo jedenásť členov SSRP vrátane dvoch zástupcov z radov študentov. Rokovanie otvoril poverený predseda SSRP Peter Horváth, ktorý ostatným členom priblížil históriu vzniku a doterajšie hlavné aktivity Spoločnosti ešte pod vedením prof. Rastislava Tótha, ako aj okolnosti útlmu a opätovného obnovenia činnosti v roku 2008. Následne informoval o dôvodoch, prečo nekandiduje na riadiace funkcie v ďalšom období (povinnosti ako univerzitný funkcionár a strategický zámer budovať novú fakultu sociálnych a politických vied). Do výboru Spoločnosti boli zvolení Milan Čáky, Jozef Lenč, Jaroslav Mihálik ako zástupca Klubu mladých politológov a Radoslav Štefančík, ktorého si členovia zvolili za predsedu.

Osobitnú pozornosť si zaslúži skutočnosť, že SSRP pri SAV participovala na organizovaní I. politologického kongresu v Trnave s medzinárodnou účasťou, ktorého hlavným organizátorom bola Katedra politológie FF UCM v Trnave a Slovenská spoločnosť pre politické vedy pri Slovenskej akadémii vied. Kongres sa konal 6. novembra 2008 v Trnave.

Fungovanie a koexistencia dvoch príbuzných vedeckých spoločností je možná aj preto, že tematické priority a interdisciplinárna spolupráca SSRP sú odlišné. Dokladá to aj príhovor jej nového predsedu SSRP Dr. Radoslava Štefančíka v novom Spravodaji SSRP (2008): „Jednou z prvých aktivít bola spolupráca na usporiadaní konferencie v oblasti výskumu politiky mládeže. Spolu so Slovenskou sociologickou spoločnosťou, Slovenskou pedagogickou spoločnosťou a Slovenskou spoločnosťou pre výskum mládeže zorganizovali v Kongresovom centre SAV na Smolenickom zámku v dňoch 28. – 29. 11. 2008 konferenciu pod názvom Mládež ako faktor sociálnych zmien.“

Odvtedy uplynuli tri roky činnosti SSRP, ktoré charakterizuje istá stabilizácia a hľadanie takých foriem činností, ktoré by zaujali členov, ale aj širšiu odbornú verejnosť. Mnohé z nich si povšimla aj Rada SVS pri SAV a o autorských prezentáciách vedeckých publikácií a vysokoškolských učebníc informovala na stránkach svojho Spravodaja (2009).

Výsledkom spolupráce SSRP s vedeckými spoločnosťami bol aj výskumný projekt „Prvovoliči a ich voličské správanie“, podporený Slovenským inštitútom mládeže (IUVENTA). J. Mihálik informuje na stránkach Spravodaja SSRP (2009) o výskume na vzorke deviatich fokusových skupín vo viacerých regiónoch Slovenska: Dolný Kubín, Banská Bystrica, Trnava, Krompachy, Nové Zámky.

Na Slovensku vzniklo niekoľko katedier, na ktorých sa pripravujú odborníci pre oblasť občianskeho a politického života spoločnosti. Sociológia politiky a politická sociológia sa teší značnej pozornosti vo vysokoškolskej príprave sociológov i politológov. V tejto súvislosti pripravila SSRP v spolupráci s Katedrou sociológie UK v Bratislave a Katedrou politológie UCM v Trnave besedu za okrúhlym stolom na tému Sociológia v politológii. Stretnutie popredných predstaviteľov výskumu spoločnosti sa konalo 3. decembra 2009 v Bratislave v priestoroch Univerzity Komenského. V mene Slovenskej spoločnosti pre regionálnu politiku pri SAV objasnil poslanie stretnutia prof. Ladislav Macháček. Doc. Ján Bunčák a Dr. Peter Horváth stručne charakterizovali súčasnú situáciu na svojich katedrách. Medzi účastníkmi zarezovali najmä úvodné vystúpenia docenta Vojtecha Wagnera (politická sociológia) a profesora Jána Sopóciho (sociológia politiky). Na záver sa prítomní podpísali do pamätnej knihy, ktorú venovala Katedra politológie FF UCM v Trnave doc. Vojtechovi Wagnerovi za jeho výrazný prínos pri formovaní politickej sociológie v podmienkach slovenského politologického univerzitného vzdelávania.

Je skutočne symptomatické, že sekcia politickej sociológie ESA (Európska sociologická asociácia) vznikla až v roku 2008. Kontaktnou osobou sa stal prof. Carlo Ruzza, Dept. of Sociology, University of Leicester, University Road, Leicester LE1 7RH – UK. Prvé prezentácie sa uskutočnili v Lisabone počas rokovania 9. konferencie ESA (September 2. – 5. 2009). Skupina zakladateľov sekcie politickej sociológie, s prihliadnutím na svoje vlastné výskumné záujmy, vymedzila okruhy odborného diskurzu. Katedra politológie Filozofickej fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave sa z iniciatívy vedúceho katedry dr. Petra Horvátha stala inštitucionálnym členom ESA na roky 2010 – 2011 a odoberá vedecký časopis ESA European Societies (pozri recenziu Lucii Zacharovej v Slovenskej politologickej revue č. 4, ročník 2009). Pripravuje sa program spolupráce Slovenskej spoločnosti pre regionálnu politiku SAV s uvedenou sekciou ESA.

Slovenská spoločnosť pre regionálnu politiku pri Slovenskej akadémii vied (SSRP pri SAV) sa v piatok 12. marca 2010 spolupodieľala spoločne s Mladými sociálnymi demokratmi z Trnavy (MSD) a Univerzitou sv. Cyrila a Metoda v Trnave (UCM) na organizovaní odborného seminára na tému “Volebná participácia mladých ľudí“, ktorý sa uskutočnil v priestoroch malej sály DKO Tirmavia v Trnave. Ako o tom informuje na stránkach Spravodaja (2010) člen spoločnosti Ján Hrubý, na seminári boli prezentované nielen výsledky výskumov riaditeľa Centra pre európsky a regionálny výskum FF UCM v Trnave Ladislava Macháčka a predsedu SSRP pri SAV Radoslava Štefančíka, ale odznel aj príhovor podpredsedu vlády SR Dušana Čaploviča na tému mladej generácie.

Na Valnom zhromaždení (29. 11. 2010) boli prezentované aktivity Spoločnosti od znovuoobnovenia činnosti v roku 2008. Pozitívne boli hodnotené najmä tie podujatia, ktoré boli organizované v spolupráci s inými vedeckými spoločnosťami. Ale ako vidieť z našej informácie, sú tu už nové osvedčené formy činnosti, ktoré sú atraktívne a užitočné pre mladších i starších členov spoločnosti, prinášajú úžitok aj pracoviskám a vedeckým časopisom, exekutíve aj politickým stranám. Občianske združenie vedeckých pracovníkov prináša efekty podľa očakávaní, ktoré sme zadefinovali na začiatku našej informácie. Zároveň však bolo kriticky konštatované, že sa doteraz nepodarilo osloviť väčšie množstvo pracovníkov na iných vedeckých pracoviskách (UKF, UMB, SAV) pričom problémom ostáva pravidelný výber členských poplatkov.

Rok 2010 zároveň priniesol zmeny v poskytovaní finančnej pomoci od Rady slovenských vedeckých spoločností. Od roku 2011 bude Spoločnosť pri organizovaní svojich podujatí aktívne spolupracovať s Ústavom politických vied SAV ako to predrokoval na stretnutí s riaditeľom dr. J. Pekníkom predseda SSRP dr. R. Štefančík. Aj z tohto dôvodu sa v roku 2011 uskutočňuje preregistrácia členov. Celkový počet členov našej spoločnosti v doterajšom období nepresiahol číslo 30 a mnohí z nich boli členmi iba formálne. Úlohou nového výboru bude získať nových členov nielen z učiteľov a študentov politologického pracoviska UCM, ale aj iných vedeckých alebo vzdelávacích inštitúcií na Slovensku pri svojich podujatiach a projektoch, na ktoré ich bude prizývať a súčasne do nich aj aktívne zapájať. Jedným z nich bude napr. prvá medzinárodná regionálna konferencia na tému národnostné menšiny za účasti Maďarska, Ukrajiny a Rakúska. Na ostatnom Valnom zhromaždení bolo zvolené nové vedenie Spoločnosti na roky 2011 a 2012 v zložení: Radoslav Štefančík ako predseda, Ladislav Macháček, Viera Žúborová a Stanislav Krošlák. Do revíznej komisie boli zvolení Milan Čáky a Jozef Lenč.

Ladislav Macháček